

---

**CYRENA**

czyli

**Cyfrowe Repozytorium Nauki  
Politechniki Łódzkiej**

---

**E. Skubała**

**M. Roźniakowska-Kłosińska**

**Konferencja Biblioteki Politechniki Krakowskiej**

**OTWARTE ZASOBY WIEDZY**

**14-17.06.2011**

# Repozytorium wstęp

- ■ Cyfrowe
- ■ REpozytorium
- ■ NAuki



- „[...] Instytucjonalne repozytorium może być traktowane jako zestaw usług skierowanych do danej uczelni lub grupy uczelni i członków tych społeczności naukowych do zarządzania i rozpowszechniania materiałów naukowych w postaci cyfrowej [...]”

- (źródło: ang. ODLIS Online Dictionary for Library and Information Science by Joan M.Reitz)

# Repozytorium

## cel



- umożliwienie członkom społeczności naukowej Politechniki Łódzkiej efektywnego zarządzania oraz rozpowszechniania materiałów naukowych w postaci cyfrowej ich autorstwa.
- CYRENA jako centralna baza danych dorobku naukowego pracowników PŁ (przede wszystkim w wersji pełnotekstowej i przeszukiwalnej pełnotekstowo).

# Repozytorium czy biblioteka cyfrowa?



- **2005r.**
  - **Budowa repozytorium czy budowa biblioteki cyfrowej?**
  - **Instalacja DSpace wersja 1.3.2 w systemie Linux**
  - **System dLibra**
- **Na przestrzeni tych kilku lat nabraliśmy doświadczenia w zakresie digitalizacji, metadanych, ochrony prawnoautorskiej i zarządzania różnorodnym zasobem cyfrowym.**



# System DSpace

■ ■ Cyfrowe  
■ ■ REpozytorium  
■ ■ NAuki

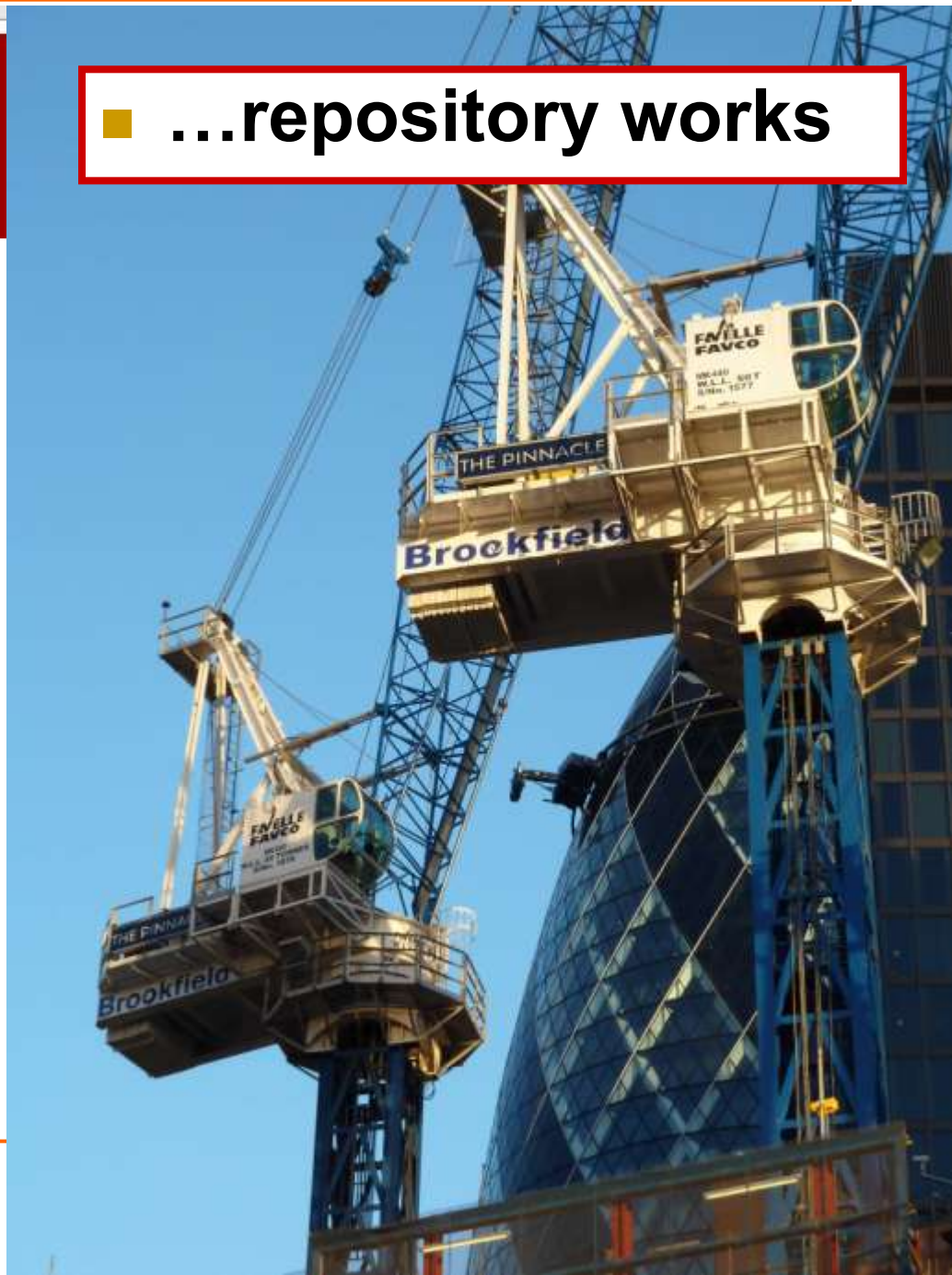


- 2002r. Massachusetts Institute of Technology (MIT), USA, laboratoria Hewlett Packard.
- Specyfika oprogramowania DSpace:
  - język programowania Java,
  - licencja BSD,
  - oprogramowanie typu cross-platform – ze wsparciem dla systemów Unix-like i Windows,
  - może korzystać z bazy danych PostgreSQL lub Oracle,
  - najnowsza wersja kwiecień 2011r. – wersja 1.7.2.
  - za rozwój i support odpowiada dSpace Foundation <http://www.dspace.org>

# Repozytorium prace

- 2007r. Instytut Medycyny Pracy, testowa instalacja wersji 1.4.2 w systemie Windows.
- 2009r. prace przygotowawcze w BPŁ, pracownia digitalizacji

## ■ ...repository works



- tłumaczenie interfejsu na język polski,
- DSpace posiada dwa różne interfejsy graficzne - jeden (starszy i mniej elastyczny) jest oparty o rozwiązania Javascript, a drugi o nowoczesne technologie (XML, CSS),
- zmiana szaty graficznej - kolorystyka PŁ, zmiana głównego baneru
- autorejestracja nowych użytkowników/ depozytariuszy została czasowo wyłączona.

- prawo do deponowania - wszyscy pracownicy i doktoranci Politechniki Łódzkiej po uprzednim zarejestrowaniu z wykorzystaniem służbowego adresu mailowego z domeny p.lodz.pl,
  - po otrzymaniu odpowiednich uprawnień pracownicy naukowci będą mogli autoarchiwizować swoje materiały, publikacje, artykuły, książki,
  - po akceptacji osoby nadzorującej – menedżera kolekcji z BPŁ właściwa publikacja zostaje umieszczona w systemie i będzie dostępna dla użytkowników.
-



- odzworowanie struktury i hierarchia poszczególnych jednostek i wydziałów Politechniki Łódzkiej - społeczności
- na stronie każdej jednostki Politechniki Łódzkiej w repozytorium umieszczono logo, krótkie informacje o jej historii, kierunku badań naukowych i profilu kształcenia a na końcu link odsyłający do strony domowej,
- w obrębie każdego wydziału utworzono także dodatkowe kolekcje „Artykuły”, „Rozprawy doktorskie” i „Rozprawy habilitacyjne”.

## Witamy w Repozytorium Politechniki Łódzkiej CYRENA!

Projekt Repozytorium Politechniki Łódzkiej CYRENA rozpoczęto w 2008r. Pomysłodawcą oraz inicjatorem projektu jest Biblioteka Politechniki Łódzkiej, odpowiada ona także za administrację repozytorium. Głównym celem tego projektu jest udostępnianie oraz archiwizacja szeroko pojętego dorobku naukowego naszej macierzystej Uczelni - Politechniki Łódzkiej.

Polecamy wszystkim użytkownikom repozytorium przeczytanie artykułu dr J. Przyłuskiej oraz skorzystanie z materiałów konferencyjnych II Konferencji: Informacja dla nauki a świat zasobów cyfrowych, Świnoujście, 11-13 września 2008r.

### Search DSpace

Enter some text in the box below to search DSpace.

### Communities in DSpace

Select a community to browse its collections.

- Administracja Rektorska (AR) [1]
- Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych (BON) [1]
- Pozawydziałowe Jednostki Organizacyjne (PJO) [0]
- Wydział Biotechnologii i Nauk o Żywności (WBiNoZ) [201]
- Wydział Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska (WBAiIS) [0]
- Wydział Chemiczny (WCh) [0]
- Wydział Elektrotechniki, Elektroniki, Informatyki i Automatyki (WEEiA) [0]
- Wydział Fizyki Technicznej, Informatyki i Matematyki Stosowanej (WFTiMS) [0]
- Wydział Inżynierii Procesowej i Ochrony Środowiska (WIPiOS) [88]
- Wydział Mechaniczny (WM) [0]
- Wydział Organizacji i Zarządzania (WOiZ) [27]
- Wydział Technologii Materiałowych i Wzornictwa Tekstyliów (WTMiWT) [329]

### Search DSpace

Advanced Search

### Browse

All of DSpace

■ <http://dspace.p.lodz.pl>

> By Issue Date

### My Account

Login

### Deposit Guidelines

About

Copyright

Self-Archiving

# ■ REPOZYTORIUM PÓŁ-OTWARTE



# ■ REPOZYTORIUM RZECZYWISTE



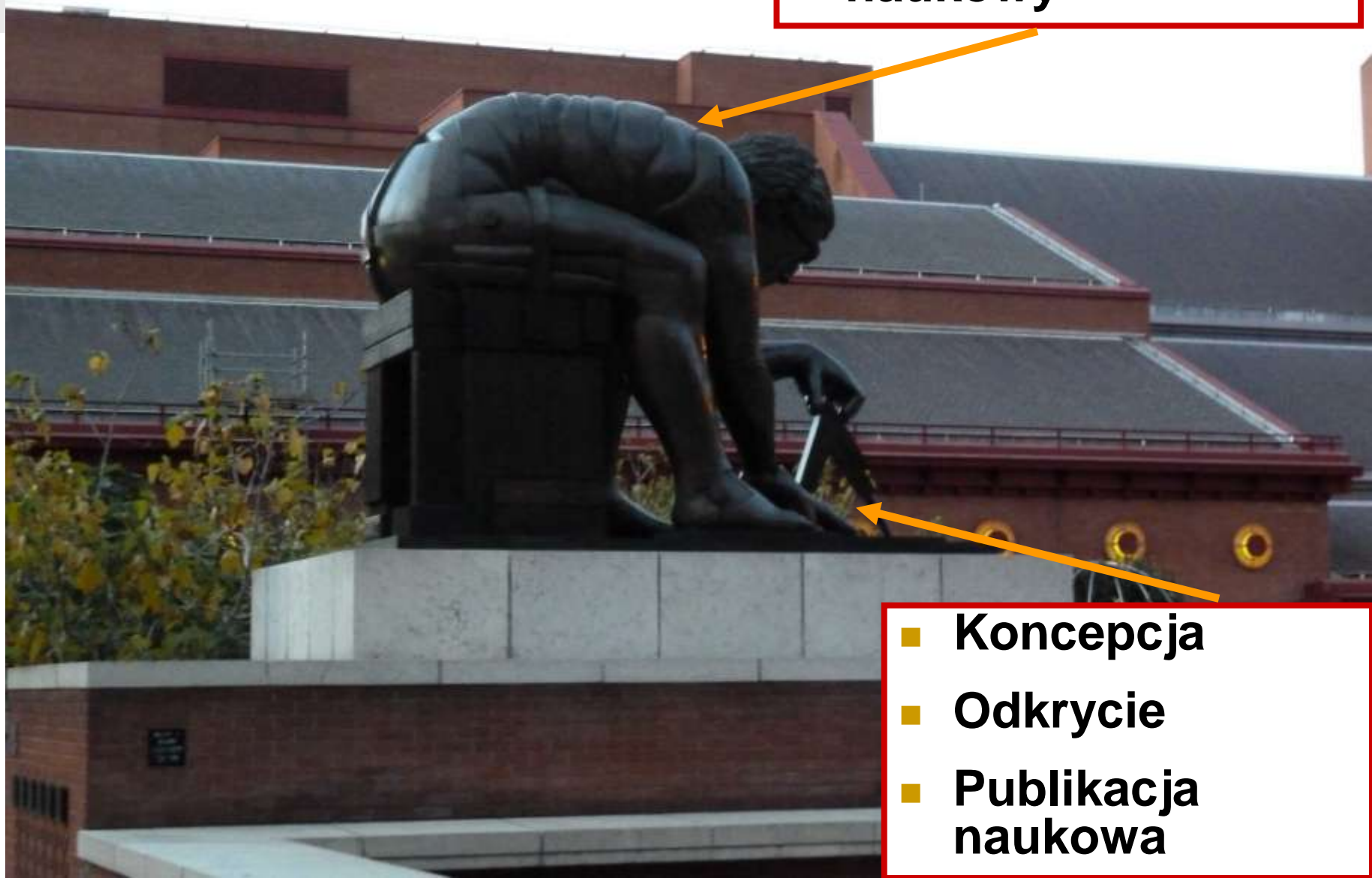


# ■ OTWARTE REPOZYTORIUM



- **Ujęcie typu open access**

- **Pracownik naukowy – jako pracownik naukowy**

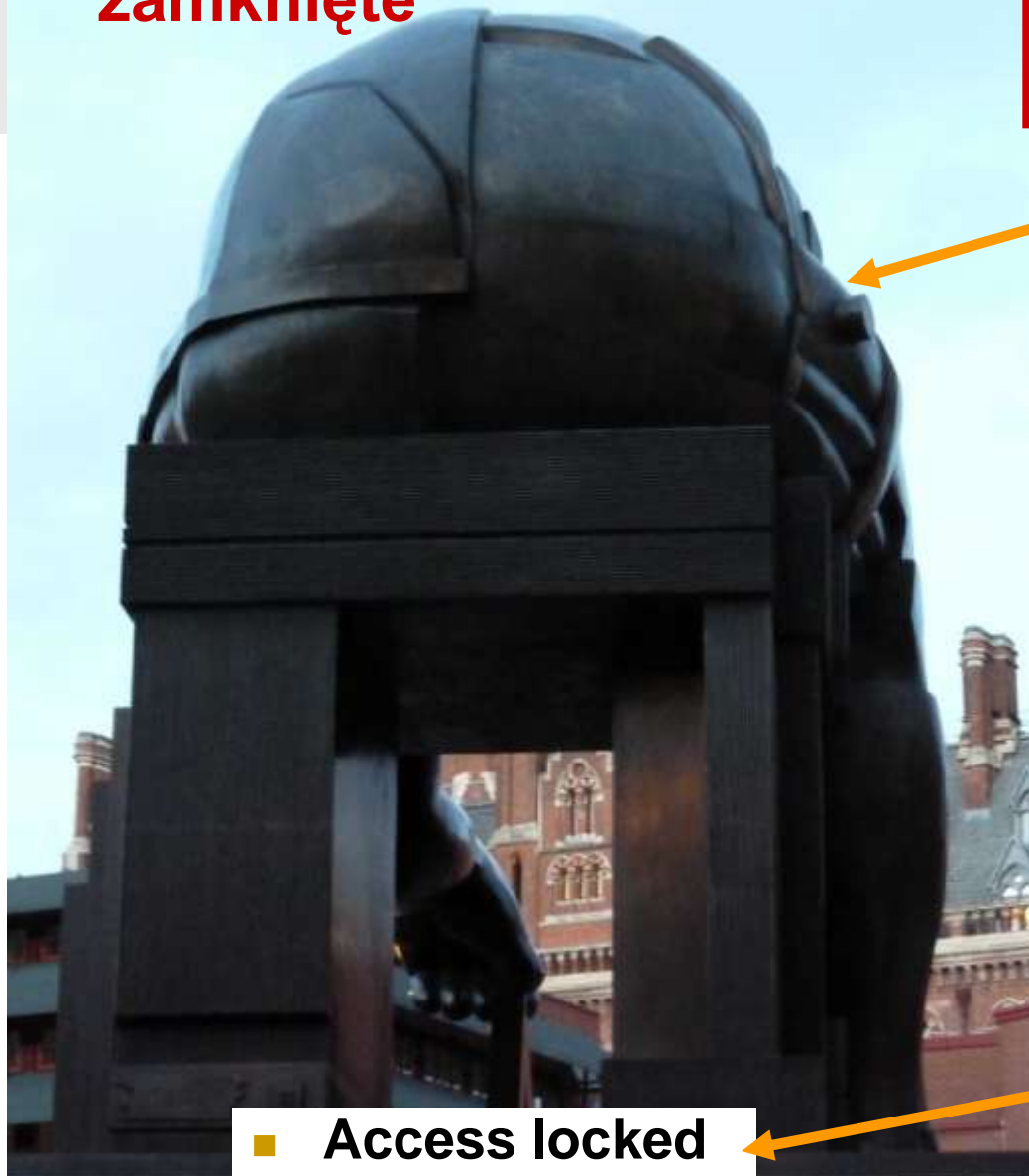


- **Koncepcja**
- **Odkrycie**
- **Publikacja naukowa**



- **Ujęcie typu zamknięte**

- **Pracownik naukowy – jako pracownik naukowy**



■ **Access locked**

- **Koncepcja**
- **Odkrycie**
- **Publikacja naukowa**

- **2009r. określono zakres dokumentów, jaki będzie deponowany w repozytorium przez BPŁ:**
    - zdigitalizowane publikacje z Bibliografii Pracowników Politechniki Łódzkiej z lat 2004-2010 i z następnych;
    - rozprawy doktorskie;
    - rozprawy habilitacyjne;
    - podręczniki dla osób niewidomych i niedowidzących.
    - **łącznie ponad 17 000 obiektów cyfrowych.**
-



- Dysertacje stanowią drugi typ dokumentów, co do najczęściej deponowanych w repozytoriach cyfrowych (źródło: strona www OpenDOAR),
  - Starsze rozprawy doktorskie i rozprawy habilitacyjne powstałe w Politechnice Łódzkiej są wykorzystywane w sposób wyłącznie tradycyjny,
  - Współczesny użytkownik oczekuje możliwości pełnotekstowego przeszukiwania dokumentów, jeśli forma utworu nie spełnia tych oczekiwań dokument nie budzi zainteresowania.
-

- **Wiele starszych rozpraw doktorskich i rozpraw habilitacyjnych, także sprzed lat '90 jest cytowanych przez dzisiejszych doktorantów, pracowników naukowych w przeglądach literaturowych, w publikacjach naukowych.**
- **Są one również nieodzownym źródłem dziedzinowych opracowań bibliograficznych.**
- **Dodatkowo coraz częściej BPŁ otrzymuje kwerendy do wypożyczalni międzybibliotecznej na udostępnienie wersji cyfrowej danej dysertacji.**
- **Obecnie nie ma możliwości kompleksowego przeszukania tego dorobku w wersji cyfrowej.**

- **2008r. digitalizacja dysertacji,**
  - **ponad 3500 rozpraw doktorskich oraz około 100 rozpraw habilitacyjnych. Skan częściowy: strona tytułowa, spis treści, oznaczenia, wstęp, wnioski, streszczenie, literatura, obecnie wszystkie dysertacje skanowane są w całości – część właściwa wraz z załącznikami.**
- **Większość dokumentów przygotowanych do udostępnienia w repozytorium jest w formacie PDF, z warstwą tekstową. Największą barierą dla OCR były i są rozprawy w formie maszynopisu na kalkach lub fotokopie.**
- **Depozyt dokonywany przez BPŁ wyżej omówionych dokumentów będzie stanowił w dużym stopniu zamkniętą część repozytorium.**

- **Artykuły zebrane i zdigitalizowane na potrzeby Bibliografii Pracowników Politechniki Łódzkiej za lata 2004-2010 musiały zostać poddane następującej obróbce:**
    - **OCR obiektów zdigitalizowanych (każdy obiekt osobno, jakość skanów nie pozwoliła na wsadowe OCR-owanie, wydłużony czas OCR-owania ze względu na wielojęzyczność dokumentów), obiekty *digital born* stanowiły zwykle około 10% na dany rok publikacji;**
    - **rozdział strumienia publikacji na *community* i *collection*: „Artykuły” oraz Wydziały, Instytuty, Katedry – zbudowanie określonej struktury w repozytorium i testowanie możliwości importu wsadowego w systemie DSpace.**
-



- **Społeczność - Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych.**
  - Kolekcja jest tworzona w oparciu o środki finansowe z Funduszu Społecznego Unii Europejskiej, dla projektu: "Innowacyjna dydaktyka bez ograniczeń - zintegrowany rozwój Politechniki Łódzkiej - zarządzanie Uczelnią, nowoczesna oferta edukacyjna i wzmacniania zdolności do zatrudniania, także osób niepełnosprawnych", zadanie nr 34.
- **Kolekcja jest tworzona zgodnie z zapisami art. 33 ustawy Prawo autorskie i prawa pokrewne (Dz.U. 1994 Nr 24 poz. 83 z późniejszymi zmianami) a dostęp do pełnych tekstów jest ograniczony wyłącznie do społeczności osób niepełnosprawnych zarejestrowanych i uprawnionych w BON.**

- **Zasady prawne w repozytorium CYRENA**
    - Udostępnianie dokumentu/ publikacji online w repozytorium CYRENA będzie **oparte na zasadach Creative Commons CC** w zgodzie z zapisami ustawy Prawo autorskie i prawa pokrewne.
    - Autorzy będą samodzielnie określać warunki korzystania z własnych utworów przez innych użytkowników wykorzystując kombinacje podstawowych zasad licencyjnych CC.
    - **Polityka wydawców pre- i post-printowa**
-

## ■ PROMOCJA PROJEKTU



REPOZYTORIUM INSTYTUCJONALNE

■ Biblioteka PŁ - CYRENA

- WWW PŁ, WWW Biblioteka PŁ,
- Biblioteka cyfrowa PŁ eBiPoL,
- Portal Doktorantów,
- lista dyskusyjna bipolar-I,
- forum Biblioteki PŁ, Blog BPŁ
- FB??
- Trwają prace zmierzające do opracowania uczelnianego zarządzenia o obowiązku deponowania przez autorów publikacji, sprawozdań, materiałów dydaktycznych i innych efektów działalności twórczej w repozytorium CYRENA.



- **Działania informacyjne we władzach uczelni, wydziałów, wśród redaktorów Zeszytów Naukowych i Zeszytów Specjalnych PŁ a także autorów publikacji współpracujących z BPŁ w ramach tworzenia zasobu Biblioteki Cyfrowej eBiPoL.**
- **W ostatnim kwartale 2011 roku w Życiu Uczelni, EBIB'ie i E-LIS zostaną opublikowane artykuły promocyjne.**
- **Hasło w Wikipedii w polskiej, angielskiej i francuskiej wersji językowej,**
- **Zgłoszenie do agregatora FBC.**

- **„Cream of science” by Biblioteka PŁ:**
    - wybór **50 najczęściej cytowanych naukowców PŁ** (na podstawie WebofScience) i przedstawieniu im założeń projektu CYRENA w celu zachęcenia ich do współpracy.
    - wybór **50 najczęściej cytowanych publikacji pracowników PŁ** w celu przedstawienia ich autorom projektu CYRENA.
    - Dodatkowe otagowanie w metadanych po polsku i po angielsku: **„Most cited scientist (2011) of TUL”** i **„Most cited paper/work (2011) of TUL”** („Najczęściej cytowany naukowiec PŁ (2011)”, „Najczęściej cytowana publikacja PŁ (2011)”).
  - Przez cały rok akademicki 2010/2011 trwały pierwsze spotkania promocyjne w katedrach, instytutach.
-

■ **Bibliotekarz** –  
jako menedżer  
repozytorium

■ **Pracownik naukowy** –  
jako pracownik  
naukowy



- Korzyści?...zdaniem pracowników naukowych
    - **Dodatkowy obowiązek,**
    - **Zbyt duże obciążenie dydaktyczne,**
    - **Trudności z zarządzaniem czasem niezbędnym do prowadzenia badań, publikacji,**
    - **Brak wymiernego (finansowego) zysku (ile wart jest prestiż uczelni?),**
    - **Zysk niewymierny - żaden zysk,**
    - **Uzyskanie patentu.**
-



■ **Pracownik naukowy** –  
jako pracownik  
naukowy

■ **Bibliotekarz** –  
jako menedżer  
repozytorium



PN i RI

- Pracownik naukowy – jako pracownik naukowy

- Repozytorium instytucjonalne





- **CY**frowe
  - **RE**pozytorium
  - **NA**uki
- 

■ **OPEN ACCESS**  
■ **REPOZYTORIA**

■ **TYLKO RAZEM**



# Podsumowanie

- ■ Cyfrowe
- ■ REpozytorium
- ■ NAuki



## ■ repozytorium instytucjonalne CYRENA

- przejście od modelu lokalnego promowania badań na własnych stronach [www/institutów/wydziałów](http://www/institutów/wydziałów) do modelu globalnego promowania,
- udostępniania i dzielenia się wynikami badań naukowych a w efekcie otwartej globalnej wymiany myśli.



■ Bibliotekarz  
jako  
kolekcji  
—  
menedżer

■ Repozytorium  
uczelniane

■ Uczelnia



**Koniec**

■ ■ **CY**frowe  
■ ■ **RE**pozytorium  
■ ■ **NA**uki



■ **Za pytania...**

■ **...dziękujemy**

